

La Teoria del Procés Oponent de Richard Solomon

La teoria del procés oponent (*Opponent-process theory*) de Richard Lester Solomon (1918-1996) i J. D. Corbit és una teoria de la motivació que fou elaborada l'any 1974 en l'article 'An Opponent-Process Theory of Motivation: I. Temporal Dynamics of Affect'. *Psychological Review*, (81, 2, pp. 119-145) i ha tingut diversos desenvolupaments teòrics posteriors. S'usa especialment per explicar les conductes addictives.

La teoria afirma que les experiències emocionals segueixen generalment un model o patró comú o 'estàndard de la dinàmica afectiva' que funciona segons un model homeostàtic. Els individus cerquen un equilibri o neutralitat emocional: les forces o processos contraris tendeixen a l'equilibri. Les emocions es presenten en forma de parells oposats. Quan es produeix una reacció afectiva primària (estat *A*), que pot ser agradable o desagradable, aquest estat és contraposat amb una postreacció (estat *B*) que es desencadena quan ens hem habituats a l'estímul de l' 'estat *A*' de manera que no ens aporta gran cosa. Així una parella molt enamorada assoleix un estat de màxim fins que, quan l'excitació ja no augmenta, els enamorats s'habituen a la relació que va provocant un efecte menor degut a l'hàbit. La relació perd llavors significat per a ells; si l'estímul no augmenta i el que realment pot desencadenar-se és un 'estat *B*' una postreacció d'excitació que també resulta brutal, però no ja no per amor sinó per odi; una situació del tot contrària a la que en principi havien experimentat.

En resum, un cop habituats a l'estímul (després d'una exposició perllongada), cada cop es necessita més dosi per produir el mateix efecte, cosa que ja havia intuït Fechner. Amb el temps i a còpia de repetició un estímul deixa de produir efecte i necessitem ampliar-ne la dosi, especialment quan els estímuls produeixen por o angoixa.

Aplicant aquesta hipòtesi al tema de les drogoaddiccions, Solomon i Corbit consideren que no són drogues (procés *A*), sinó els canvis emocionals i el dolor que estan associats a l'abstinència (procés *B*) el que realment 'enganxa'. Gradualment els nivells de plaer, conseqüència d'utilitzar la droga, disminueixen i el que importa és el procés oponent. Com més dolor se sent per la síndrome d'abstinència més 'penjat' queda l'individu i més droga necessita per restablir un equilibri, malgrat que no hi trobi plaer. És a dir, un no es droga perquè hi trobi plaer sinó per l'ansietat o el pànic a sentir-se malament quan està mancat de droga. La postreacció oponent s'elimina més ràpidament quan algú es torna a drogar i necessita fer-ho cada cop més de pressa.

Aquesta teoria té una significativa aplicació indolora, però temible, en els estudis sobre el consum i sobre l'estimulació del desig consumista en el màrqueting. Que el consumidor necessiti consumir cada cop més desafortadament àdhuc fins a destruir –se, o que el fanàtic del futbol cada vegada exageri més la nota, s'explicaria per la teoria del procés oponent.